

Palveluverkon periaatteet ja osallistaminen

Kaupunginhallitus
8.4.2024

Periaatteiden tärkeys

- Porvoossa ei ole tällä hetkellä käytössä tai määriteltynä Kasvun ja oppimisen palveluverkolle asetettua palvelutasoa tai periaatteita. Palveluverkon arvo on noin 100 miljoonaa euroa eli se on kaupungin talousarvion merkittävin osa.
- Porvoo on noin 12 vuoden aikana uudistanut rakennuskantaa investoiden kouluihin ja päiväkoteihin noin 240 miljoonaa euroa. Edelleen toimialalla on työn alla toimitilapalvelujen kanssa hankesuunnittelu-, kilpailutus- tai rakennusvaiheessa noin 11-15 investointia, joihin kaikkiin on tehty tarvekartoitukset. Ne edistävät lakisääteisten palvelujen toimintaedellytyksiä ja lasten parasta arkea strategian mukaan.
- Porvoon vakaa taloustilanne on mahdollistanut aiempina vuosina nk vapaan palveluverkon muotoilun.
- Lasten määrän laskiessa sadoilla, on kuitenkin tarpeen arvioida tilannetta uudesti ja suhteuttaa toimintaa vähenevään lapsimäärään ja rahoitukseen tarkoituksenmukaiseksi sekä määritellä palvelutasoa. Tämä kuitenkin niin, ettei lasten saama opetuksen määrä kärsi tai vähene. Eli että opetuksen ja kasvatuksen perustehtävä voidaan lain sallimissa rajoissa toteuttaa. Arvioinnin ja selvityksen 2024 avulla syntyy palvelutason määrittelyyn eväät sekä näkemys nykytilasta. Suunnitteluvaiheen avulla syksyllä muotoillaan vaihtoehtoisia malleja ja skenaarioita. Malleista ja skenaariosta päättäjät valitsevat vielä erikseen toimenpanopäätöksin mitä mallia edistetään ja mikä palvelutaso on valittu.

Palveluverkon periaatteet

Palveluverkon periaatteet kuvastavat arvopohjaa, toteuttavat lakisääteistä normiohjausta ja ovat osa palvelutason määrittelyä. Periaatteet ovat yhteensopivia kaupungin muiden toimijoiden asettamien tavoitteiden ja periaatteiden kanssa. Tavoitteena on luoda linjaukset, joiden avulla laaditaan kasvun ja oppimisen palveluiden palveluverkkoselvitys ja -suunnitelma. Päämääränä on lasten ja nuorten oppiminen ja hyvinvointi.

Periaate 1. Kasvu ja oppiminen ovat toiminnan keskiössä

Suunnitelmallisella palveluverkon suunnittelulla ja joustavalla aluejaolla ehkäistään alueellista eriytymistä. Laadukkaat varhaiskasvatus-, esiopetus ja perusopetuspalvelut turvataan kaikille lapsille. Tavoitteena on luoda lasten tarpeisiin vastaava palveluverkko, jossa varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelujen järjestämisen käyttötaloudesta vähintään puolet kohdistuu ydintehtävän toteuttamiseen eli kasvun, opetuksen ja tuen henkilöstömenoihin. Palveluverkkosuunnitelma tukee näin myös henkilöstön saatavuutta.

Periaate 2. Palveluverkko tukee ehyen ja yhtenäisen kasvu- ja opinpolun muodostumista

Opinpolun ennakointi mahdollistaa ehyen kasvupolun, jolloin lapsen opinpolkua ja opinpolun aikaisia siirtymiä voidaan huomioida lapsilähtöisesti maantieteellisen palvelualueen sisällä. Esiopetuksen ja sitä täydentävän varhaiskasvatuksen voi mahdollisuuksien mukaan järjestää koulujen tiloissa ja palvelualueet ovat oppilaaksiottoalueita laajempia. Sidosryhmien kanssa tehtävällä yhteistyöllä voidaan vaikuttaa palvelukokonaisuuteen. Huomioitava on mm joukkoliikennetkaisu, tarpeiden mukainen kaavoitus sekä rakentamishankkeiden rytmitys.

Palveluverkon periaatteet

Periaate 3. Palveluverkko muodostuu toimivista ja taloudellisista yksiköistä

Lasten määrän ennusteiden mukaisesta laskusta huolimatta koulutuksen järjestäjän on tarjottava kuntalaisille pedagogisesti laadukasta palvelua. Tämä on mahdollista tilojen tarkoituksenmukaisella, taloudellisella ja tehokkaalla käytöllä. Palveluverkkoselvityksen tavoitteena on siirtyä pysyviin tila- ja sijaintiratkaisuihin, jossa oppilaaksiottokriteerit ja palveluverkonlinjaukset synkronisoidaan. Tilat suunnitellaan muuntojoustaviksi. Oppilaaksiottokriteerien ja palveluverkkosuunnittelun linjaukset synkronoidaan keskenään toimiviksi.

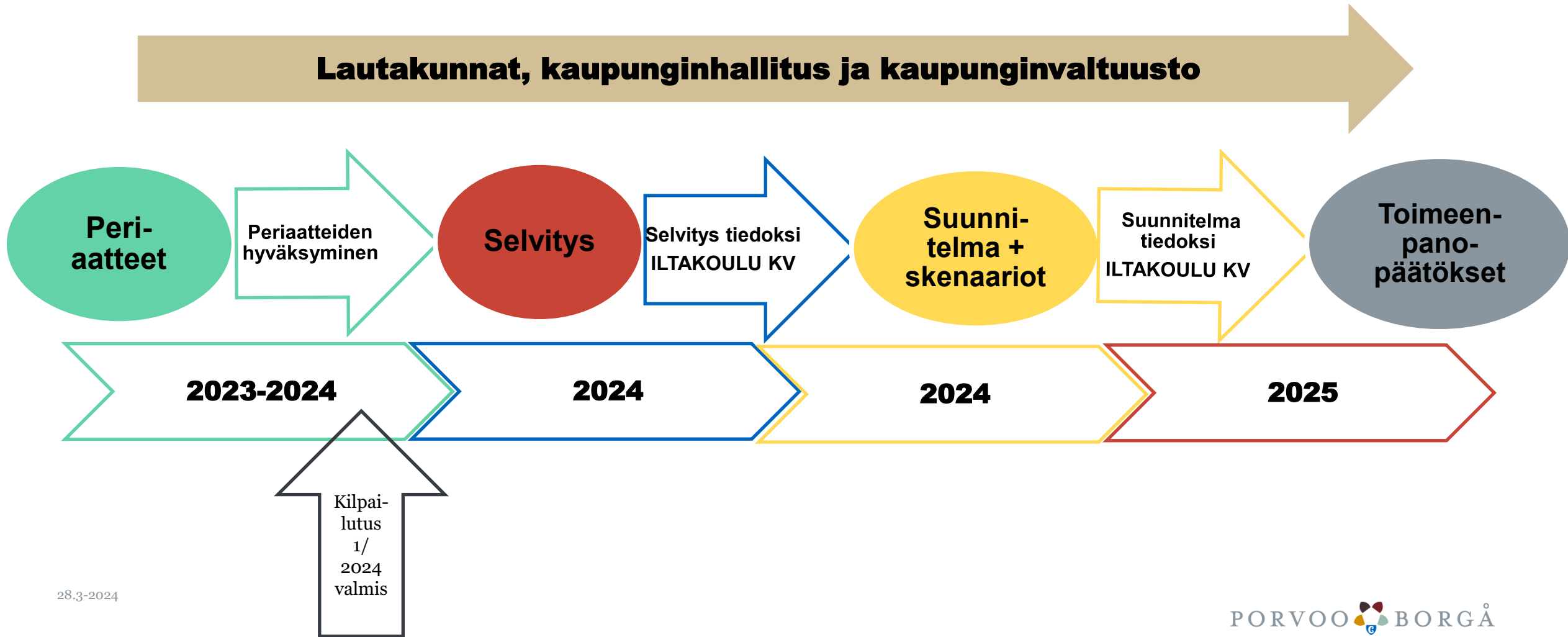
Periaate 4. Palveluverkon suunnittelu perustuu tietoon

Palveluverkon suunnittelun lähtökohtana ovat tulevat lapsi- ja esi- sekä perusopetuksen oppilasmäärät ja -ennusteet. Palveluverkkosuunnitelma laaditaan ennalta sovittua aluejakoa ja lähtötietoja käyttäen. Palveluverkkosuunnittelu perustuu monitahoarviointiin, jota tehdään yhteistyönä kasvun ja oppimisen toimialan, toimitilapalvelujen ja maankäytön suunnittelun, kehitysyksikön ja rahoitusjohdon kesken.

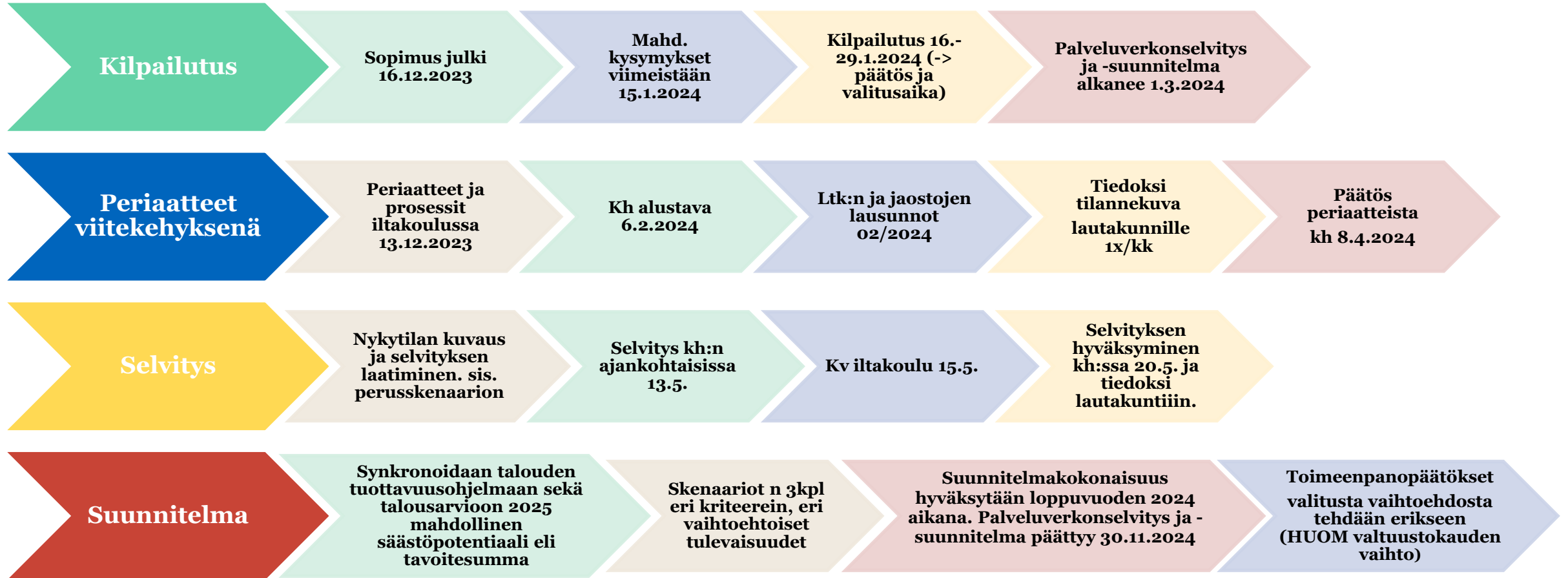
Periaate 5. Suomen- ja ruotsinkielisten palvelujen suunnittelussa yhtenevät perusteet

Palveluverkkosuunnittelu aloitetaan nykytilakuvauksella, joka sisältää väestörakenteen ja kehityksen tarkastelun, nykyisen palveluverkon kuvauksen, kaupunkitasoiset lapsi- ja oppilasmäärätiedot, yksikkökohtaiset lapsi- ja oppilasmäärätiedot, kaupunki- ja yksikkökohtaiset taloustarkastelut sekä tilojen laajuus ja rakennusten kuntotiedot. Tulkinnoissa huomioidaan mm. haja-asutusalueiden sivistyskeskustehtävä, saaristoalue, kaksikielisyys ja alueen maahanmuuttajaväestön osuus.

Prosessikuvaus palveluverkon yhteensovittavasta päätöksenteosta kh 8.4.2024

Prosessikuvaus kh 8.4.2024

Palveluverkon selvitysprosessi

Kaupunginhallitus kokoontuu pääsääntöisesti kerran viikossa.

Kevään 2024 kokouspäivät, jotka menevät rinnakkain lautakuntien ja jaostojen kanssa: 8.4., 6.5. ja 3.6.

Kaupunkikehityslautakunta kokoontuu pääsääntöisesti joka kolmas tiistai.

Kevään 2024 kokouspäivät: 19.3., 9.4., 7.5. ja 4.6.

Kasvun ja oppimisen lautakunta kokoontuu pääsääntöisesti kerran kuukaudessa.

Kevään 2024 kokouspäivät: 19.3., 4.4., 25.4., 23.5. ja 13.6.

Suomenkielinen koulutusjaosto kokoontuu kerran kuukaudessa.

Kevään 2024 kokouspäivät: 21.3., 18.4., 16.5. ja 11.6.

Ruotsinkielinen koulutusjaosto kokoontuu kerran kuukaudessa.

Kevään 2024 kokouspäivät: 14.3., 16.4., 7.5. ja 4.6.

Päätöksenteon logiikka

- Kaupunginhallitus toimii ohjausryhmänä
  - Lautakunnat, 2 kpl, saavat tietoa ja väliraporttia kuukausittain joka kokouksessa.
  - Kasvun ja oppimisen koulutusjaostot voivat aikataulujensa puitteissa saada tilannekuvaa tiedoksi ja antaa lausuntonsa kasvun ja oppimisen lautakunnan käyttöön **syksyn suunnitteluvaiheen osalta, kun lausuntoja pyydetään**
  - Kh saa tiedoksi selvitysvaiheen, suunnitelma vaiheessa pyydetään
  - Aiheesta pidetään kaksi iltakoulua ke 15.5. selvitysvaihe ja syksy 2024 suunnitelmavaihe.
- Palveluverkon projektiryhmän yhteiset Teams-kokoukset kahden viikon välein
  - Tarvittaessa pidetään toimialojen ja työryhmien omia valmistelupalavereita projektiryhmän kokousten väliin, jotta projekti etenee aikataulun mukaisesti
  - Yhteistyö myös toimitilapalveluiden ja rahoitusjohdon kanssa
- Tavoitteena on synkronoida suunnitelma talouden ja tuottavuuden tasapainotusohjelmaan sekä talousarvioon 2025 suunnitteluvuosineen.

Osallistaminen ja lapsivaikutusten arviointi

- Palveluverkkosuunnittelu perustuu monitahoarviointiin, jota tehdään yhteistyönä kasvun ja oppimisen toimialan, toimitilapalvelujen ja maankäytön suunnittelun, kehitysyksikön ja rahoitusjohdon kesken.
- Palveluverkkohanketta ohjaa kaupunginhallitus, muut toimialat ovat kaupunkikehityslautakunta, sivistyslautakunta, suomenkielinen koulutusjaosto ja ruotsinkielinen koulutusjaosto.
  - Toimielimille toimitetaan palveluverkon tilannekuvaus kerran kuukaudessa ja laajempaa tiedotetta on luvassa ennen päätöksentekoa ja iltakouluja
- Opetus- ja kasvatushenkilökunnan kuulemiset elo-syyskuussa.
- [Maaseutu- ja saaristoalueilla asuvien lasten sivistyksellisten ja sosiaalisten oikeuksien toteutuminen kouluverkon muutoksissa ja peruskoulujen lakkautusten vaikutukset alueiden elinvoimaan](#) (KARVI)
- Lapsivaikutusten arviointia, sivistyslautakunnassa hyväksytyn lapsivaikutusten arviointimallin mukaisesti, tehdään tämän vuoden aikana.
  - Ohjausryhmänä kh määrittelee/hyväksyy kohderyhmän

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen
palveluverkkoselvitys ja -suunnitelma

Lapsivaikutusten arvioinnin periaatteet

28.3.2024

**BOOST
BROTHERS**
Developing construction

Lapsivaikutusten arvioinnin periaatteet

- Palveluverkkoselvityksen ja -suunnitelman toteutuksen keskiössä on läpi työn lapsivaikutusten huomioiminen, sisältäen sekä lasten kuulemista ja osallistamista työn molemmissa vaiheissa että tehtävien toimenpide-ehdotusten analysoinnin lapsiystävällisyyden näkökulmasta moninaisin mittarein.
- Lapsivaikutusten arvioinnin lähtökohtana ovat kansallinen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelma ja siihen liittyvät Opetus- ja kulttuuriministeriön antamat ohjeistukset, Unicefin lapsiystävällinen kunta –malli, sivistyslautakunnan hyväksymä Porvoon lapsivaikutusten arviointimalli 2022, sekä muut Porvoon kaupungin strategiset linjaukset.
- Käytännön toteutuksen suunnittelussa apuna käytetään myös kaupungin aiempia kokemuksia lapsivaikutusten arvioinnista, mm. v. 2022 toteutetusta Epoon koulun lasten osallistamisesta, sekä Boost Brothers Oy:n kokemuksia lapsivaikutusten arvioinnin työstä useissa Porvoon kaupunkia kokoluokaltaan vastaavissa kaupungeissa.
- Lapsivaikutuksia arvioidaan laajasti monin eri mittarein sekä pedagogisista, toiminnallisista, teknisistä että sijaintiin liittyvistä näkökulmista painottaen lasten yhdenvertaisuutta. Näitä ovat esimerkiksi, mutta ei näihin rajoittuen:
  - Koulupolun yhtenäisyys, ryhmäkoot, opetushenkilöstön ja oppilashuollon resurssit
  - Eri kieliryhmien yhdenvertaisuus
  - Tilojen soveltuvuus ja riittävyys nykyaikaisen opetussuunnitelman toteuttamiseen
  - Tilojen turvallisuus, terveellisyys ja esteettömyys
  - Välituntien vietto- ja harrastusmahdollisuudet
  - Koulumatkat

Lapsivaikutusten arvioinnin toteutussuunnitelma, palveluverkkoselvitysvaihe

- Lapsivaikutusten arviointi on läpi työn osa työskentelyn jokaista vaihetta niin palveluverkon nykytilan kuvausta kuin suunnitteluvaiheen toimenpide-ehdotusten laadintaa. Tämän viranhaltija- ja asiantuntijatyönä tehtävän tausta-analyysin lisäksi toteutetaan seuraavat lapsia osallistavat vaiheet:
  1. Palveluverkon kohteiden nykytilan ja lasten toiveiden selvittäminen kyselytutkimuksella
    - Kyselytutkimus toimii osana palveluverkkoselvitysvaihetta pohjatietona kesän ja syksyn suunnitteluvaiheen skenaariotyöskentelyyn.
    - Kyselytutkimus valmistellaan ja toteutetaan vuoden 2024 aikana.
    - Kyselytutkimus toteutetaan sähköisenä ja kohdennetaan kaikkiin palveluverkon yksiköihin.
    - Kyselyllä kartoitetaan lasten tyytyväisyyttä kohteiden nykyisiin toiminnallisiin- ja tilaratkaisuihin, haetaan kehitysehdotuksia ja toiveita tulevaan sekä näkemystä, mikä lasten näkökulmasta on yleisesti hyvä koulu tai päiväkot.
    - Kyselytutkimus täytetään yksiköissä vastuuopettajan / -ohjaajan johdolla osallistaen valikoitua lapsimassaa edustavaa ryhmää, kouluissa käytännössä esimerkiksi oppilaskunnan hallitusta. Osallistuminen on kuitenkin vapaaehtoisuuteen pohjautuvaa.

Lapsivaikutusten arvioinnin toteutussuunnitelma, palveluverkkosuunnitelmavaihe

2. Osallistavat työpajat palveluverkkosuunnittelun vaiheessa

- Palveluverkkosuunnittelun skenaariotyöskentelyvaiheessa toteutetaan osallistavat työpajat, joissa lapset pääsevät antamaan näkemyksiään osana skenaariotyöskentelyä esiin nousseisiin kysymyksiin.
- Työpajat toteutetaan elo- ja syyskuussa.
- Työpajat kohdennetaan yksiköihin, joihin skenaariotyöskentelyn pohjalta voi mahdollisesti kohdistua merkittäviä kehitys- tai muutostoimenpiteitä.
- Työpajoihin osallistuvat tarkoituksenmukaiset ryhmät valikoidaan yksiköissä vastuupettajan / - ohjaajan johdolla lapsi- ja oppilasmassaa edustavasti lasten vapaaehtoisuuteen ja halukkuuteen perustuen.
- Työpajat toteutetaan asiantuntijavetoisesti ulkopuolisen asiantuntijan toimesta vastuupettajan / -ohjaajan avustuksella.
- Työpajojen työskentelytavat suunnitellaan lasten ikä huomioiden hyödyntäen mahdollisimman paljon visuaalista aineistoa kuten kuvia ja karttoja.
- Lapset voivat ryhmässä valita haluamansa työskentelytavan, esim. koko ryhmän keskustelutilaisuus, pienryhmätyöskentely tai yksilötyöskentely. Vastauksia voidaan antaa joko suullisesti, kirjoittaen tai esim. piirtäen.
- Työpajojen aiheet tarkentuvat kohdennetusti skenaariotyöskentelyn pohjalta, mutta aihepiirejä voivat olla esimerkiksi koulumatkat ja niiden turvallisuus sekä pihojen ja tilojen kehittäminen.

PORVOO BORGÅ